
FOLKETINGET

Nationalbankens vurdering og prognose for dansk økonomi

(1. kvartalsoversigt, 2009)

FINANSUDVALGET OG DET POLITISK ØKONOMISKE UDVALG

2009

Indledning

Danmarks Nationalbank har for nylig udgivet sin halvårslige vurdering af dansk økonomi (kvartalsoversigt, 1. kvartal 2009). Vurderingen omfatter en beskrivelse af **de internationale konjunkturer**, samt en aktuell analyse af **dansk økonomi** med en prognose for udviklingen i perioden **2009-2011**.

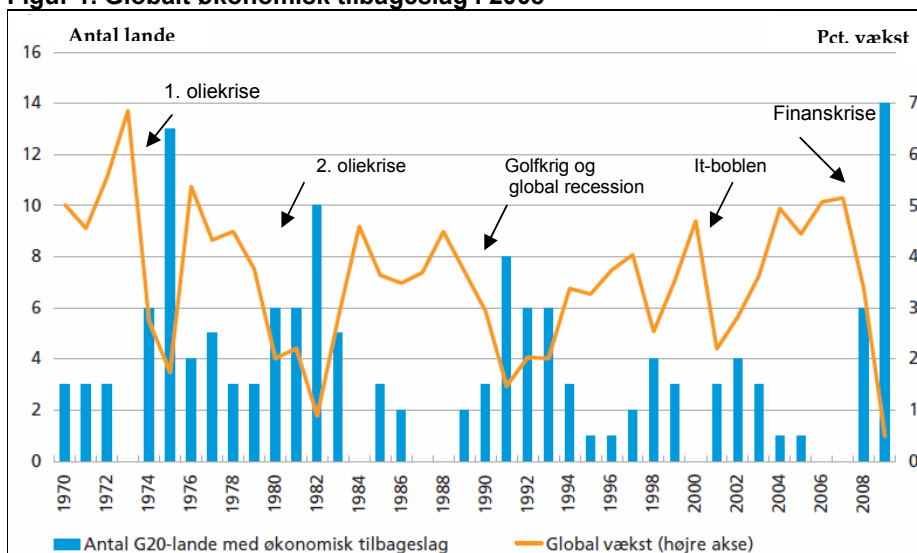
A. Internationale konjunkturer

Den globale økonomiske nedgang er i det seneste halve år taget til i styrke. Verdensøkonomien befinder sig nu i det værste tilbageslag i efterkrigstiden.

Store formuetab som følge af faldende aktie- og boligpriser har fået forbruger- og erhvervstilliden til at falde, og det har medført en generel afmatning i efterspørgslen. Ledigheden er alle steder hastigt på vej op, hvilket svækker tilliden yderligere og forstærker afmatningen. Dermed er det, der begyndte som en ren **finansiel krise**, blevet en omfattende **realøkonomisk krise**.

I **figur 1** nedenfor ses, at den økonomiske vækst på **globalt plan**, er på det laveste niveau siden 1970, og på vej mod ingen eller negativ vækst.

Figur 1. Globalt økonomisk tilbageslag i 2008

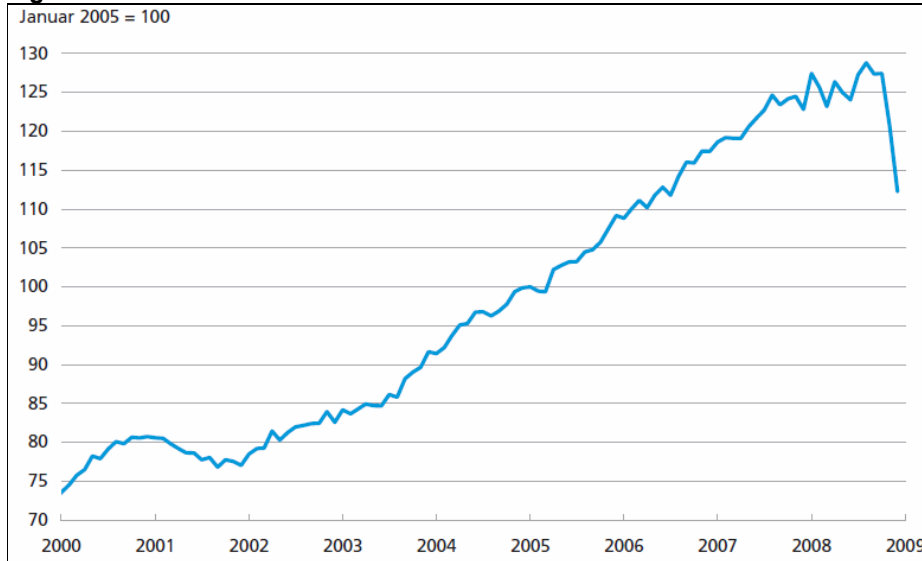

Kilde: 1. kvartalsoversigt (2009). Egne markeringer for kriserne.

Figuren viser, at 14 af de største lande, der er med i G-20 gruppen nu har økonomisk tilbageslag, svarende nogenlunde til situationen under 1. oliekrise i 1973-74. I 2006 og 2007 havde **ingen** af G-20 landene økonomisk tilbageslag. Så det er gået **hurtigt** med tilbagegangen. Samtidig viser figuren, at den økonomiske vækst på globalt plan er på vej mod nul, hvilket er det laveste niveau siden oliekrisen i 1973-74.

I **figur 2** nedenfor ses, at **verdenshandelen** har taget et meget brat fald siden midten af 2008 med store konsekvenser for de enkelte landes eksportsektorer. Faldet i verdenshandelen er en simpel konsekvens af de faldende økonomiske vækstrater.

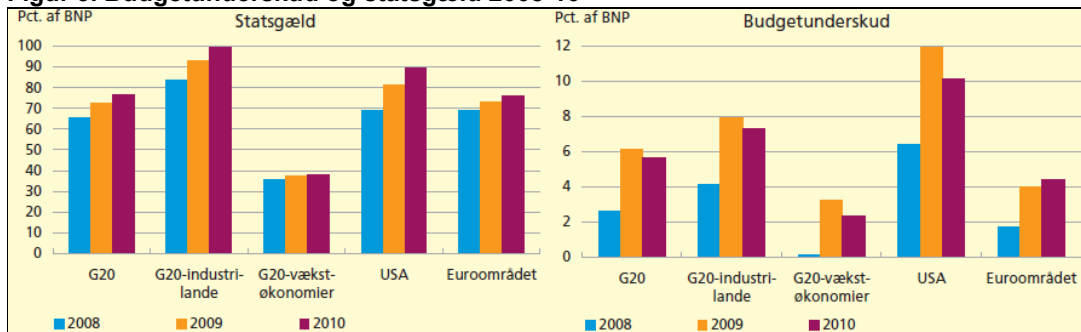
Figur 2. Verdenshandel

Kilde: Nationalbanken, 1. kvartalsoversigt (2009)

Konsekvenserne for landenes **budgetunderskud og statsgæld** fremgår af **figur 3** nedenfor. For de store lande og landegrupper er **budgetunderskuddet fordoblet på bare et år** fra et i forvejen højt niveau, og statsgælden er også nærmest "eksploderet".

Figur 3. Budgetunderskud og statsgæld 2008-10

Kilde: Nationalbanken, 1. kvartalsoversigt (2009)

Det ses, at især stigningen i underskuddet på de offentlige finanser i USA er iøjnefaldende, idet underskuddet stiger fra 6 pct. af BNP i 2008 til 12 pct. af BNP i 2009. Det er det største underskud siden 2. verdenskrig.

B. Dansk Økonomi

I **tabel 1** nedenfor er vist nøgletallene for dansk økonomi **dels** som de skønnes at se ud for **2008** og dels som **prognose for 2009-2011**.

Tabel 1. Nøgletal for dansk økonomi (prognose for 2009-2011)

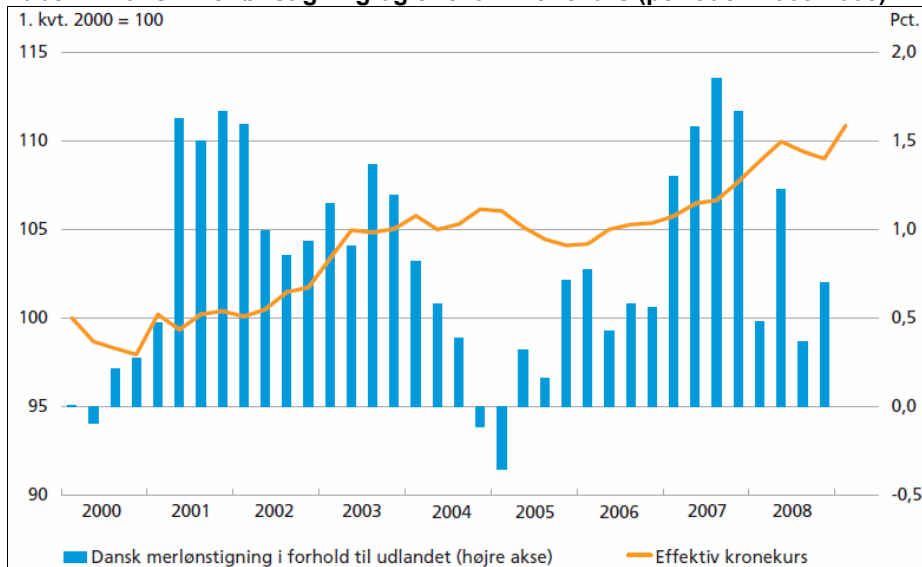
	2008	2009	2010	2011
1 BNP (pct. stigning)	-1,3	-1,1	1,0	1,9
2 Privat forbrug (pct. stigning)	0,0	-0,9	2,1	1,8
3 Eksport (pct. stigning)	1,9	-5,7	0,6	3,2
4 Ledighed - antal ledige (10.000) - pct. af arbejdsstyrken	51 (1,7 pct.)	92 (3,1 pct.)	140 (4,8 pct.)	151 (5,2 pct.)
5 Betalingsbalance (pct. af BNP)	2,0	1,4	1,4	1,8
6 Prisstigninger (pct. stigning)	3,5	1,0	1,5	1,5
7 Lønstigninger (pct. stigning)	4,2	3,7	3,5	3,4
8 Disp. realindkomst (pct. stigning)	2,6	1,3	2,8	1,2
9 Kontantpris (fast ejendom, pct. stigning)	-3,7	-5,0	-1,0	1,2
Offentlig sektor:				
10 Offentligt forbrug (pct. stigning)	0,6	2,4	1,5	1,5
11 Offentlige investeringer (pct. stigning)	1,8	14,4	7,6	3,8
12 Offentlige finanser saldo (pct. af BNP)	2,7	-0,8	-3,0	-1,7

Kilde: Nationalbanken, 1. kvartalsoversigt (2009). Egen opstilling.

I løbet af **2008** satte afmatningen af dansk økonomi ind på lige fod med afmatningen af de internationale konjunkturer. Afmatningen satte især ind i 4. kvartal af 2008, hvor BNP faldt med ikke mindre end 2,0 pct. På årsbasis faldt væksten med 1,3 pct. Det er første gang i 15 år, at væksten på årsbasis har været negativ, og der er tale om et fald af samme størrelse som i midten af 1970'erne. Selvom den **disponible realindkomst** steg med ikke mindre end 2,6 pct. i 2008, var det ikke tilstrækkeligt til at holde gang i det private forbrug.

Ledigheden nåede et lavpunkt i juni 2008 med 47.000 ledige svarende til 1,7 pct. af arbejdsstyrken. I januar 2009 var antallet af ledige steget til 64.200 (2,2 pct. af arbejdsstyrken).

Lønstigningstaksten i Danmark var på ca. 4 pct. i 2008, og det er over stigningstaksten hos vore udenlandske konkurrenter. Forværringen af konkurrenceevnen er blevet forstærket af en stigning i den effektive kronekurs. I **figur 4** nedenfor er vist udviklingen i danske lønstigninger i forhold til udlandets samt udviklingen i den effektive kronekurs.

Tabel 4. Dansk merlønstigning og effektiv kronekurs (perioden 2000-2008)

Kilde: Nationalbanken, 1. kvartalsoversigt (2009)

Det ses, at danske lønstigninger i perioden 2000-2008 stort set i hele perioden har ligget et pænt stykke over udlandets, og at den effektive kronekurs også har været stigende i hele perioden. Nationalbanken bemærker endvidere, at lønstigningstaksten i bygge- og anlægssektoren i de seneste 5 år har været markant højere end på resten af det private arbejdsmarked.

Prognose for 2009-2011

BNP forudses at falde med godt 1 pct. i 2009 for derefter at rette sig op i 2010 og 2011 med positive vækstrater på henholdsvis 1 pct. og 2 pct.

Det **private forbrug** ventes at falde med ca. 1 pct. i 2009 primært som følge af den økonomiske afmatning og faldende forbrugskvot. **Men fra 2010 ventes en kraftig stigning igen i det private forbrug på hele 2 pct. som følge af de aftalte lempelser i finanspolitikken**, der bl.a. giver i stigning i de disponible realindkomster på 2,8 pct. Samtidig er faldet i huspriser m.v. ved at flade ud. Men forbrugskvoten vil stadig være faldende, som følge af den generelle økonomiske usikkerhed og tabet i husholdningernes formue.

Ledigheden vil imidlertid fortsat stige i perioden 2009-2011 fra 92.000 i 2009 til 151.000 i 2011, svarende til ca. 5 pct. af arbejdsstyrken.

Eksporten vil først komme rigtigt i gang i 2011 efter et ordentligt dyk på knap 6 pct. i 2009.

Betalingsbalancen vil være positiv på mellem 1-2 pct. af BNP i hele prognoseperioden.

Det **offentlige forbrug** og de **offentlige investeringer** forventes at stige meget i 2010. Især de offentlige investeringer tager en ordentlig stigning opad i 2010 og 2011 som følge af forventede lempelser i de kommunale anlægsbudgetter og det indgåede trafikforlig. For 2010 ventes således en stigning på ikke mindre end 14,5 pct. i de offentlige investeringer.

Derimod ser det noget sort ud for de **offentlige finanser**, der allerede i år vil give underskud på knap 1 pct. af BNP. I 2010 vil **underskuddet** stige til ikke mindre end 3 pct. af BNP.

Sammenfatning

Sammenfattende **konkluderer** Nationalbanken, at ledigheden forventes at toppe i begyndelsen af 2011 på et niveau lidt over 150.000 ledige (det centrale skøn). Et sådant forløb vil være forholdsvis moderat i forhold til mange andre lande, men det kan ikke udelukkes, at udviklingen bliver værre, hvis verdenshandelen falder endnu mere.

I Danmark er gennemført en markant lempelse af den økonomiske politik i 2009, og for 2010 planlægges en skattereform med en markant underfinansiering i indførelsesperioden.

Ud over virkningerne af de automatiske stabilisatorer udgør lempelserne i finanspolitikken 1,2 procent af BNP i 2009 og 1,0 procent af BNP i 2010. Aktivitetsvirkningen er på i alt 1,5 procent af BNP. Danmark følger de andre lande med hensyn til ekspansive foranstaltninger.

Nedgangskonjunktoren giver en voldsom forværring af de offentlige finanser og begrænser potentialet for yderligere lempelser i finanspolitikken, ifølge Nationalbanken.

Det er dog usikkert, om de vedtagne lempelser vil have nogen afgørende effekt på den øjeblikkelige konjunkturudvikling, der jo afhænger meget af eksporten. Det er også usikkert, om de relativt større stigninger i de disponible indkomster vil omsætte sig i øget forbrugsefterspørgsel eller bruges til øget opsparing, givet den usikre konjunktursituation.

Men sammenfattende er det Nationalbankens holdning, at der på baggrund af de allerede iværksatte initiativer bør indtages en afventende holdning med hensyn til yderligere lempelser af den økonomiske politik.

Sara Larsen/Mette Bjerrum Koch(NH).